

MENUKAART ANDERS ORGANISEREN

Het 'anders organiseren' van het onderwijs kent vele vormen. Bij deze vormen is sprake van een verschuiving van het klassieke onderwijsmodel - van één leraar die in een klaslokaal op vaste tijden lesgeeft aan een groep leerlingen die is ingedeeld naar niveau en/of leeftijd - naar meer flexibele en vaak teamgerichte onderwijsvormen.

Aan de slag met anders organiseren in jouw schoolorganisatie?

Deze menukaart helpt je daarbij, met allereerst een stappenplan en vervolgens een overzicht van acht kansrijke vormen van anders organiseren ('Keuzemenu 1 t/m 3').

Deze menukaart is ontwikkeld door CAOP in opdracht van Onderwijsregio Midden Nederland Leert. Wil je meer weten over wat onze Onderwijsregio doet aan 'anders organiseren'? Bekijk de projectpagina met good practices uit de regio: <https://middennederlandleert.nl/anders-organiseren>

STAPPENPLAN

Stap	Hoofdrol	Overige betrokkenen	Reflectievragen
1 Oriëntatie Urgentie bepalen, context duiden, strategisch kader schetsen	RvT, bestuur	Schoolleiders, MR/personeel	+ Wat is de grootste urgente uitdaging in de schoolorganisatie? + Welke interne én externe ontwikkelingen verwachten we? + Wat betekenen deze ontwikkelingen voor onze visie en ambities?
2 Ontwerpen Doelen formuleren voor leerlingen, personeel en organisatie	Schoolleiders	MR/personeel	+ Wat willen we bereiken voor de leerlingen? + Wat willen we bereiken voor het personeel? + Welke doelen hebben we op korte/ lange termijn en sluiten deze aan bij de visie en ambities?
3 Ontwerpen Rollen, taakverdeling en samenwerking (her)ontwerpen	Schoolleiders	MR/personeel	+ Welke professionals verzorgen het onderwijs? + Hoe verschuiven we van individueel naar teamgericht werken? + Welke expertise hebben we al in huis en wat ontbreekt nog?
4 Ontwerpen Leren, onderwijsinhoud en didactiek opnieuw inrichten	Leraren, OOP	Schoolleiders	+ Wat leren leerlingen, wat zijn de kerndoelen/eindtermen? + Wanneer, waar en hoe leren leerlingen? + Welke werkvormen kiezen we? (klassikaal, individueel, samenwerkend, zelfstandig)
5 Ontwerpen Randvoorwaarden, risico's en haalbaarheid bepalen	RvT, bestuur, schoolleiders	MR/personeel	+ Welke randvoorwaarden zijn belangrijk? + Welke zijn aanwezig, wat ontbreekt? + Welke risico's en aandachtspunten moeten we signaleren?

VERVOLG STAPPENPLAN

Stap	Hoofdrol	Overige betrokkenen	Reflectievragen
6 Uitproberen en implementeren Pilots uitvoeren en gefaseerd invoeren	Schoolleiders, leraren, OOP	Bestuur	+ Welk team, vak of sectie is geschikt om hiermee te starten? + Welke periode hanteren we en wat is het doel van de pilotfase? + Hoe betrekken we leerlingen/studenten en personeel bij evaluatie? + Hoe kunnen we de pilot uitbreiden?
7 Monitoring en evaluatie Voortgang en effecten volgen en bijsturen	Schoolleiders, MR/personeel	Bestuur, RvT	+ Hoe monitoren en evalueren we de nieuwe aanpak? + Welke mijlpalen zijn belangrijk? + Hoe delen we de voortgang en bevindingen met leerlingen/studenten, personeel en ouders? + Hoe sturen we tussentijds bij?
8 Duurzame en structurele borging Verankeren in beleid, organisatie en cultuur	Bestuur, schoolleiders	RvT, MR	+ Wanneer spreken we van succes? + Hoe borgen we veranderingen structureel in beleid en praktijk?

Keuzemenu 1

Inzet van ander personeel

Vorm van anders organiseren

Kan bijdragen aan

Do's

OOP'ers *naast* docenten/
instructeur

Verlaging van werkdruk en meer werk-
plezier bij leraren. Ook kunnen OOP'ers
doorstromen naar leraar

- + Stem taken en verantwoordelijkheden goed af
- + Zorg voor goede aansturing
- + Investeer in de benodigde competenties van OOP'ers door gerichte scholing
- + Benut specifieke, al aanwezige, expertises van OOP'ers

Inzet van leerlingen/studenten,
die docent/instructeur
ondersteunen

Leerlingen enthousiasmeren voor het
leraarschap, verlagen van werkdruk van
docenten

- + Zorgvuldige selectie van passende leerling/student (bijv. met praktijkervaring, stages)
- + Zorgvuldige begeleiding van bevoegde leraar
- + Goede follow-up/reflectie, met regelmatige gesprekken

Team teaching

Aantrekkelijker werk, door meer
samenwerking

- + Creëer bereidheid om verantwoordelijkheid en eigenaarschap te delen
- + Gebruik elkaars sterke punten/ expertises
- + Reflecteer structureel samen

Keuzemenu 2

Onderwijs (ook) buiten het klaslokaal

Vorm van anders organiseren

Kan bijdragen aan

Do's

Blended learning/
hybride Onderwijs

Aantrekkelijker werk. Face-to-face-tijd die (door instructie vooraf) meer gericht is op begeleiding i.p.v instructie is mogelijk minder intensief

- + Zorg voor genoeg interactie docent/ instructeur
- + Goede ict-voorzieningen
- + Creëer gelijkwaardige leermogelijkheden, voor leerlingen/ studenten op afstand en in de klas
- + Deel vooraf duidelijke instructies en gedragsregels, bijvoorbeeld over deelname en aanwezigheid
- + Zorg ervoor dat docenten/instructeurs goed zijn toegerust over de te gebruiken applicatie

Groepsoverstijgend
Onderwijs

Minder doublanten, waardoor over de gehele schoolloopbaan van een leerling minder leraren nodig zijn

- + Wees flexibel en toon begrip voor verschillen in niveau/leeftijd van leerlingen/studenten
- + Bied het onderwijs zoveel mogelijk gedifferentieerd naar niveau/leeftijd aan

Keuzemenu 3

Afwijkende onderwijstijden

Vorm van anders organiseren	Kan bijdragen aan	Do's
Docenten/instructeurs beginnen later met de lesdag	Aantrekkelijker werk, werk en privé beter te combineren	+ Goede afstemming met roosters, moet geen conflicten opleveren met andere lessen + Goede communicatie, informeer bij personeel, leerlingen en ouders goed over de nieuwe starttijden en creëer draagvlak + Goede onderlinge afstemming, zodat als medewerkers op andere tijden beginnen zij nog goed kunnen samenwerken
Verlengde onderwijstijd	Minder doublanten, bij volle klassen die met doublanten erbij gesplitst zouden moeten worden bespaart deze vorm een extra klas	+ Zet de leerlingbehoeften centraal + Zorg voor goede aansluiting tussen de extra ondersteuning en de 'reguliere lessen' + Creëer draagvlak bij ouders/verzorgers + Duidelijke rollen: wie gaat verlengde onderwijstijd verzorgen
Vierdaagse werkweek	Behoud vergroten, het biedt docenten meer werkplezier, rust en betere werk-privébalans wat het beroep aantrekkelijker maakt	+ Vermijd willekeurige vrije dagen, zodat docenten/instructeurs niet op wisselende dagen vrij zijn + Zorg voor volledige doorbetaling: 5 dagen blijven doorbetalen aan fulltime docenten/instructeurs + Monitor leerprestaties en ervaringen